

Magyarország nagyhatalmi erőterében, 1918-1990

A tantárgy célja:

A történeti valamint a kül- és biztonságpolitikai gondolkodás fejlesztése; (2) Magyarország helye a világpolitikában és Közép-Európában; (3) Magyarország huszadik századi történetének megértése; (4) a huszadik század legfontosabb történeti eseményeinek – második világháború, hidegháború, stb. – magyar összefüggéseinek megismerése; (5) a témában érintett különböző érintett tudományágak - diplomáciatörténet, gazdaságtörténet, hadtörténet, külpolitika elmélet, politológia, biztonságpolitika – együttes használata.

Rövid összefoglaló

Az Ausztria-Magyarország számára vesztes háború következtében Magyarország független állam lett, későbbi sorsát azonban főként az európai hatalmi politika, majd 1945 után pedig a szovjet-amerikai hatalmi rivalizálás határozta meg. Változás 1989-1991-ben történt, amikor Magyarország a térség többi államával együttműködve a gyengülő szovjet hatalmi térben kieszközölte a jaltai rendszer meghaladását. A nyugati nagyhatalmak a nemzeti önrendelkezés-európai stabilitás összefüggésében alakította ki kelet-európai politikáját, míg Németország, majd a Szovjetunió az európai hatalmi hegemonia szemszögéből. A félév során megvizsgáljuk a magyar külpolitika rendelkezésére álló mozgásteret, azt, hogy adekvát válaszokat adott-e a külső kihívásokra, a külpolitika belpolitikai meghatározottságát, az eszme és érzékelés szerepét a külpolitikai döntések meghozatalában, a Magyarország sorsát döntő módon befolyásoló történelmi események (Trianon, a német expanzió, a második világháború, a szovjet érdekszférába történő betagozódás, a rendszerváltás, NATO csatlakozás) nagypolitikai összefüggéseit, illetve mindezek bonyolult kölcsönhatásait Magyarország helyzetének kialakításában a huszadik században.

A tantárgy tematikája:

- a. Bevezetés: a külpolitika elméletének alapjai és a külpolitikai gondolkodás összefüggései: miért fontos a külpolitika története?
- b. Az első világháborút lezáró békerendszer és Trianon. Ausztria-Magyarország felbomlása, az utódállamok létrejötte, Magyarország határainak megállapítása az európai politika tükrében.
- c. Nagy-Britannia és Franciaország között: Magyarország útkeresése az elszigeteltségből való kitörésre a brit és francia hatalmi politika fényében. Magyarország és a kisantant: elszalasztott lehetőség a térség megszilárdítására.
- d. A versailles-i rendszer bomlása: Münchentől a Ribbentrop-Molotov paktumig. A stabilitás/nemzeti önrendelkezés paradigma vizsgálata.
- e. Hitler oldalán: Magyarország és a második világháború. A mozgástér és kényszerpálya modell vizsgálata.
- f. Illúzió és valóság a külpolitikában: Kállay Miklós kiugrási kísérlete a szövetségesek háborús céljai tükrében.
- g. A szovjet megszállástól a megosztott Európáig. Miért került Magyarország és kelet-Európa a szovjet érdekszférába? Eszme és birodalmi gondolkodás a szovjet külpolitikában.
- h. Az 1956-os forradalom és szabadságharc külső összefüggései: volt-e győzelmi esély? Az amerikai és a szovjet politika értelmezése.
- i. A forradalomtól a rendszerváltásig: Magyarország a Szovjetunió és a Nyugat között. Volt-e önálló magyar külpolitika?
- j. A jaltai rendszer felbomlása és az 1989-1990-es rendszerváltás belső és külső összefüggései. Konklúzió.
- k. 1990 után: a nemzeti elkötelezettségű és nyugati irányultságú külpolitika megteremtése